

Sammanfattningar av uppsatser för specialistexamen 2017-2018

Andreas Pommer

andreas.pommer@gmail.com, Södervärns vårdcentral, Malmö

Tramadol och äldre. En deskriptiv studie av patienter över 75 som får tramadol utskrivet på Vårdcentralen Södervärn.

Socialstyrelsen har tagit fram en lista med olämpliga läkemedel för äldre. Ett av dessa läkemedel är tramadol, som används mot smärta. Tramadol är en svag opioid och är olämplig då den har besvärliga biverkningar såsom illamående, yrsel och förvirring samt då den tillsammans med medicin som ökar serotonin nivåerna kan orsaka ett allvarligt tillstånd, s k serotonergt syndrom. Enligt Region Skånes riktlinjer för läkemedelsförskrivning ska man inte skriva ut tramadol till patienter över 75 år, men det görs ändå och i Skåne förskrivs mest i hela Sverige. Denna studie ser över förskrivningen av tramadol under 2013 till alla över 75 år på Vårdcentralen Södervärn i Malmö, för att på det viset konkret uppmärksamma förskrivarna om problematiken.

Studien är en journalgranskning där patienterna beskrivs utifrån vissa sökord, såsom ålder, kön, antal diagnoser, antal stående läkemedel osv.

Resultatet visar att det oftast är en kvinna i 80-årsåldern som får tramadol pga ryggvärk, som har minst fem stående läkemedel och varit i kontakt med vårdcentralen ca 20 gånger under 2013. Klart positivt är att det var enbart tolv av ca 600 listade över 75 som fått tramadol trots att smärta är en vanlig och svårbehandlad besöksanledning i primärvården. Det är också positivt att hos nästan hälften av patienterna bytte man ut tramadol till annat lämpligare smärtstillande.

Slutsatsen är att tramadol fortsätter att förskrivas till multisjuka äldre, men att det finns en tydlig medvetenhet hos förskrivarna att ändra på det

Anna-Karin Agvald,

aknagvald@gmail.com, Tierps vårdcentral, Tierp

Nageltrång i Tierp

Nageltrång är en relativt vanlig åkomma – samtidigt är forskningen på området ringa och litteraturen som finns sparsam, troligen för att nageltrång anses som en inte så allvarlig sjukdom. Det finns inga tydliga riktlinjer eller konsensus kring behandling av nageltrång. Det fanns misstankar om att en onödigt stor andel patienter fick sina nageltrång kirurgiskt åtgärdade i Tierp, jämfört med hur stor andel som opererats under den tid som det fanns en fotterapeut som arbetade i samma byggnad några år tidigare. Därför valde jag att göra en deskriptiv studie av behandlingsläget avseende nageltrång vid Tierps vårdcentral.

Jag fann att de vanligaste behandlingarna var alsolspritsbehandling och antibiotikabehandling, ofta i kombination med varandra. I de fall antibiotika gavs, valdes alltid systemisk antibiotikabehandling, någon lokal antibiotikabehandling valdes aldrig. Jag fann också att nageltrången opererades i lika många fall. Däremot fann jag betydligt färre rekommendationer om fotvård och instruktioner kring nagelklippning. Min studie visade också att kvinnor och män verkar söka i olika skeden av sitt nageltrång och kanske därför behandlas olika vid första besöket.

Sammanfattningsvis kanske läkare borde överväga fler remisser till fotvårdare innan operation samt i högre grad använda lokal antibiotika Terracortril snarare än systemisk. En ytterligare reflektion jag gjort är att Tierps vårdcentral borde överväga att återgå till kemisk König vid operation av nageltrång, eftersom det finns studier som visar att fenol i de doser som används vid en kemisk König inte är skadliga.

Björn Rydhög

bjryd03@gmail.com, Örestadskliniken, Malmö

The Paleolithic ratio as a novel measure of how Paleolithic is a diet

Background: Our research group has reported improvements in glucose tolerance, waist circumference and satiety per calorie when comparing a Paleolithic diet to a Mediterranean-like Consensus diet. Outlier analysis indicated the importance of the study participants' compliance with the Paleolithic diet for the trend for group difference in leptin. A *post hoc* analysis of previously collected dietary data for both diets from that same study was therefore performed and the Paleolithic ratio was calculated for both diets as the daily average ratio between the intake of Paleolithic foods and intake of all foods, as recorded by four day weighed food records.

Methods: 29 male patients with ischemic heart disease, impaired glucose tolerance and waist circumference > 94 cm, were randomized to a Paleolithic or Consensus diet during 12 weeks. Paleolithic ratios for dietary energy, weight and glycemic load were calculated in four versions, which differed in food items and food groups included as Paleolithic food. Linear regression analyses were performed between the Paleolithic ratio, Paleolithic food and non-Paleolithic food intakes and outcome measures. $P < 0.05$ was chosen as statistically significant. Results should be cautiously interpreted due to multiple testing and the *post hoc* nature of these exploratory analyses.

Results: Mean Paleolithic ratios ranged between 81 to 84 % for the Paleolithic diet and between 30 to 45 % for the Consensus diet, with differences between groups for Paleolithic ratio and non-Paleolithic food ($p < 0.001$). Improved glucose tolerance (Paleolithic ratio for energy, $P = 0.01$, adjusted $R^2 = 0.20$), decreased waist circumference (non-Paleolithic food by weight, $P = 0.003$, adjusted $R^2 = 0.29$) and lower leptin levels (Paleolithic ratio for energy, $P = 0.001$, adjusted $R^2 = 0.33$) were associated with Paleolithic ratio and inversely associated with non-Paleolithic food intake, but were not associated with Paleolithic foods. These associations varied negligibly due to Paleolithic food versions.

Conclusions: The Paleolithic ratio was over 80 % in the Paleolithic group and below 50 % in the Consensus group. Favorable effects on glucose tolerance, waist circumference and leptin were associated with Paleolithic ratio and inversely associated with non-Paleolithic foods, but were not associated with Paleolithic foods.

Trial registration: ClinicalTrials.gov NCT00419497 retrospectively registered.

Charlotte Ståhl

charlotte.stahl@regionhalland.se, Vårdcentralen Nyhem, Halmstad

Följsamhet till riktlinjer för hälsofrämjande arbete hos patienter med diabetes mellitus typ 2 och hypertoni vid Nyhems vårdcentral

Bakgrund: Globalt sett har dödsfallen i icke-smittsamma sjukdomar ökat sista decennierna vilket tros bero på hälsoproblem relaterade till en inaktiv livsstil, övervikt, rökning, missbruk samt felaktig eller för riklig kost. För diabetes mellitus typ 2 ger socialstyrelsen tydliga riktlinjer för sjukvården att stödja patienten i att förändra ohälsosamma levnadsvanor. De europeiska riktlinjerna för hypertoni-vård förespråkar levnadsvaneförändringar som komplettering till medicinering. I dagsläget är det oklart i vilken utsträckning detta sker på vårdcentralerna i Region Halland.

Syfte: Att undersöka om målen för hälsofrämjande arbete följs på Nyhems Vårdcentral för patienter med diabetes mellitus typ 2, patienter med hypertoni samt patienter med både diabetes mellitus typ 2 och hypertoni.

Metod: Undersökningen var en retrospektiv journalstudie vid Nyhems Vårdcentral i Halmstad. Samtliga patienter som var på ett läkarbesök på Nyhems Vårdcentral under mars 2014 där någon av ovanstående diagnoser registrerades i datajournalen, inkluderades i studien. Förekomst av dokumenterat samtal kring någon levnadsvana (kost, motion, alkohol eller rökning) i journalanteckning i datajournalen med någon

yrkeskategori under 2014 noterades. Materialet bearbetades i statistikprogrammet SPSS och presenterades med såväl deskriptiv som analytisk statistik.

Resultat: Av samtliga 80 patienter har 20 (25 %) diskuterat rökning, 3 (4 %) diskuterat alkoholvanor, 23 (29 %) diskuterat kost och 23 (29 %) diskuterat motion med någon yrkeskategori under 2014. För patienter med endast diagnosen hypertoni, jämfört med dem som hade diabetes alternativt diabetes och hypertoni, var det mindre chans att de hade diskuterat kost ($p < 0,001$) och motion ($p = 0,001$). Det fanns inte några signifikanta skillnader mellan diagnosgrupperna avseende rökning ($p = 0,46$) och alkohol ($p = 0,37$). Hos patienterna med enbart hypertoni fanns Body Mass Index (BMI) alternativt midjemått dokumenterat hos 2,1 % av patienterna jämfört med 90 % respektive 78 % hos patienterna som hade diabetes respektive diabetes och hypertoni ($p < 0,0005$).

Slutsats: Studien visade att patienter med diabetes oftare än patienter med enbart hypertoni fick möjlighet att diskutera levnadsvanor med någon yrkesgrupp på vårdcentralen och att riskfaktorer som indikerar övervikt (BMI alt midjemått) oftare följdes hos patienter med diabetes än de patienter med enbart hypertoni. Detta talar för att det behövs ett mer strukturerat omhändertagande även av patienter med enbart hypertoni ifall bägge patientgrupperna skall erbjudas samma vård avseende riskfaktorer i enlighet med Socialstyrelsens nationella riktlinjer.

David Blomstrand

david.blomstrand@telia.com, Vårdcentralen Aroma, Vetlanda

Sjuksköterskeledda hjärtsviktsmottagningar i primärvården: effekter på diagnostik och behandling

Bakgrund: I syfte att förbättra prognosen och minska återinläggningar vid hjärtsvikt har det blivit allt vanligare med sjuksköterskeledda hjärtsviktsmottagningar i primärvården. Syftet med den här studien var att studera om vårdcentraler i Region Jönköpings län med sjuksköterskeledd hjärtsviktsmottagning skiljer sig från andra vårdcentraler avseende andel patienter med hjärtsviktsdiagnos som undersökts med ekokardiografi (UKG) och som behandlas med läkemedel mot hjärtsvikt.

Metod: En enkät skickades ut till 46 vårdcentraler i Region Jönköpings län där de tillfrågades om de hade en sjuksköterskeledd hjärtsviktsmottagning och om de registrerade i RiksSvikt. Fyra vårdcentraler valdes ut, två med och två utan hjärtsviktsmottagning. Journaler granskades på 170 patienter med hjärtsviktsdiagnos satt av läkare eller sjuksköterska från 1 januari 2015 till och med 16 september 2016, ålder 75 - 79 år vid det senaste diagnostillfället.

Resultat: Inga signifikanta skillnader avseende diagnostik och behandling sågs vid jämförelse mellan vårdcentraler med respektive utan hjärtsviktssjuksköterska. Patienter ($n = 24$) med minst ett registrerat besök hos hjärtsviktssjuksköterska behandlades i högre utsträckning med blockerare av renin-angiotensin-systemet (RAS-blockerare; 92 % vs 72 %; $p = 0,04$) och aldosteroreceptorantagonister (MRA; 25 % vs 10 %; $p = 0,03$) jämfört med patienter ($n = 146$) utan kontakt med hjärtsviktssjuksköterska.

Konklusion: Befintliga sjuksköterskeledda hjärtsviktsmottagningar i Region Jönköpings län tycks vara underutnyttjade. Vår studie ger visst stöd för att hjärtsviktspatienter som följs på en sjuksköterskeledd hjärtsviktsmottagning erhåller korrekt diagnostik och behandling i högre utsträckning än patienter som följs av läkare enbart. Vid jämförelse på vårdcentralsnivå sågs dock ingen skillnad mellan enheter med respektive utan hjärtsviktssjuksköterska.

Dorothea Lagrange

dorothealagrange@hotmail.com, Sätra HC, Gävle

Sover man bättre efter en läkemedelsgenomgång?

Bland äldre patienter förekommer polyfarmaci i ökande grad. Därmed ökar risken för biverkningar och oönskade interaktioner. För att optimera läkemedelsbehandlingen hos äldre ska regelbundna läkemedelsgenomgångar genomföras. Detta har en positiv effekt på patienternas hälsa.

Sömnbesvär är vanligt förekommande bland äldre, de beror ofta på komorbiditet. Behandling med sömnmediciner sker i stor utsträckning. Både sömnstörningar och behandling med sömnmediciner kan ha allvarliga konsekvenser för patienterna. Med den här studien undersöktes om patienter upplever en bättre sömnkvalitet efter genomgången anpassning av läkemedelsbehandlingen.

Läkemedelsgenomgångar genomfördes enligt länsgemensamma rutiner och tillsammans med en klinisk apotekare. Patienterna fick fylla i ett frågeformulär samt en sömndagbok vid läkemedelsgenomgången samt två månader senare. Skillnaderna i sömnsvårigheter respektive sömnkvalité mellan dessa två undersökningstillfällen utvärderades. Nollhypotesen, att det inte finns en skillnad i sömnkvalitén efter läkemedelsgenomgång, kunde inte förkastas (signifikansnivå $p < 0.05$). Förbättrad behandling av komorbiditet ledde alltså inte till minskade sömnbesvär.

Denna slutsats beror dock bara på en studiepopulation av 7 patienter. Därmed har studien inte tillräckligt statistisk power för att ge ett pålitligt resultat. För att kunna svara på frågeställning behövs en mycket större studie och dessutom en kontrollgrupp. Orsak för det låga antalet studiedeltagare var rekryteringssvårigheter och omorganisation inom hälsocentralen.

Erik Ström

erik.b.strom@vgregion.se, Furulund, Partille

Behandling av nageltrång – är fenol bästa valet?

Nageltrång är ett relativt vanligt tillstånd som oftast drabbar stortåns nagel. Det är smärtsamt och läker sällan spontant. Nageltrång handläggs ofta inom primärvård och det finns flera metoder att åtgärda det med. Syftet med studien är att ta reda på om behandling med fenol är att rekommendera för att förebygga återväxt och nya symtom från nageln. För att ta reda på det har en sökning gjorts i databasen Pubmed och relevanta artiklar från 1983 och fram till idag har gått igenom.

Genomgång av tillgänglig litteratur har visat att fenol sannolikt har en positiv effekt för att förebygga återfall.

Farhad Rashed

farhad.rashed@regionostergotland.se, Geria, Söderköping

Införande av strukturerad sårkontroll för patienter med kroniskt bensår på en vårdcentral

Bakgrund: Svåråta bensår förekommer hos cirka 0,2 procent av Sveriges befolkning. Patienter med svåråta bensår bedöms och vårdas huvudsakligen inom primärvården. Äldre och multisjuka patienter drabbas oftare. Det orsakar mycket lidande för drabbade patienter. Uppskattningsvis läggs 10-20 procent av sjuksköterskornas arbetstid i primärvården och 1-2 procent av vårdbudgeten i västvärlden på omvårdnad av patienter med venöst bensår.

Syfte: På vårdcentralen Geria fanns inte någon strukturerad sårbehandling. Syftet med denna studie var att utvärdera införandet av en strukturerad sårbehandling (sårbehandling) för patienter med svårsläkt bensår.

Metod: Studien hade både en retro- och prospektiv longitudinell design.

Trettiosex patienter vårdades i en tidigare sårbehandling för svårsläkt bensår och 10 patienter i en ny strukturerad sårbehandling inkluderades i studien. Journal på dessa patienter studerades och relevanta informationer i utredning och behandling av patienter med svårsläkta bensår noterades i Excelbok.

Resultat: För cirka 60 procent av patienterna med svårsläkta bensår på den tidigare sårbehandling och 70 procent på den nya sårbehandling, läkte såret under en sårbehandlingstid på 8,2 respektive 4,6 månader. På nya sårbehandling journalfördes information bättre än på tidigare sårbehandling gällande sårlokalisering, sårstorlek och sannolik sårorsak (100 %, 100 %, 75 % respektive 92 %, 89 % och 19 %).

Den genomsnittliga antibiotikaförskrivningen per patient och månad var lika för den tidigare sårbehandling och nya sårbehandling (25 % respektive 26 %). Följsamheten till att använda rekommenderat antibiotikum i relation till bakterieinfektion var 72 respektive 79 procent.

Åttio procent av patienter med svårsläkta bensår på den nya sårbehandling fick initialt läkarbedömning jämfört med på tidigare sårbehandling (80 % respektive 30 %). Följsamheten i uppmätning av ABI (ankelbrakialindex) av patienter på den nya sårbehandling förbättrades jämfört med på den tidigare sårbehandling (90 % respektive 36 %).

Slutsats: Studien tyder på att det behövs mer arbete för implementering av strukturerad sårbehandling på vårdcentralen. En begränsning i studien var att patienter vårdades en kort tid på den nya sårbehandling och att man därför inte kan dra några säkra slutsatser.

Gabriela Hlodan Nagy

gabriela.hlodan@gmail.com, Stenbergska HC, Lycksele

Hög empirisk förskrivning av kinoloner på UVI-indikation på Stenbergska HC – håller vi oss till riktlinjerna?

Bakgrund: Urinvägsinfektioner är vanliga på distriktläkarmottagningen och står för cirka 25% av antibiotika-förskrivningen. Ciprofloxacin är förstahandsval för komplicerad urinvägsinfektion (feber, ryggvärk, urinvägsanomalier) men fram till 2015 var det även rekommenderat för män med okomplicerad cystit med tanke på kronisk bakteriell prostatit som på grund av bakterier i biofilmer samt förkalkningar i prostata är svårt att nå med andra antibiotika. Sedan 2015 dock har man övergått till att behandla även män med pivmecillinam 200mg x3 i 7 dagar eller med nitrofurantoin 50mg x3 i 7 dagar då samtidig biofilms-associerad infektion i prostata ändå inte kan eradikeras.

Syfte: Syftet med denna studie är att kartlägga på vilka indikationer man väljer empiriskt ciprofloxacin i första hand på Stenbergska HC.

Metod: Studien var en kvantitativ retrospektiv studie, journalbaserad. Studiepopulationen utgjordes av patienter i ålder 18-95 år som under perioden 2017-01-01---2017-12-31 fick utskrivet recept på ciprofloxacin. Samtliga journaler granskades och följsamheten till gällande riktlinjerna registrerades. Män och kvinnor analyserades separat.

Resultat: Studien omfattade sammanlagt 55 patienter, därav 28 män och 27 kvinnor. Efter exklusion bestod den definitiva studiepopulationen av 14 kvinnor och 19 män. 11 män och 11 kvinnor har fått ciprofloxacin utskrivet på indikation av hög/febril UVI medan 8 män och 3 kvinnor på grund av okomplicerad cystit.

Slutsats: Denna studie visar att ciprofloxacin fortfarande förskrivs i större utsträckning på Stenbergska HC än enligt STRAMA:s gällande rekommendationer. Intern utbildning/information behövs för att förbättra följsamhet av riktlinjerna.

Gilbert Siryani

gilbertsiryani@gmail.com, Capio Vårdcentral Skogås, Skogås

Patienters tankar kring sin waranmedicinering. En kvalitativ intervjustudie på Capio Vårdcentral Skogås

Bakgrund: I Sverige finns det drygt 200 000 patienter som behandlas med waran. Behandling med waran är förenad med blödningsrisk varför dosen behöver följas upp noggrant och kontinuerligt i vården. Patienten behöver ha tät kontakt med primärvården. Så vitt vi vet har inga studier gjorts för att undersöka hur patienten upplever waranbehandlingen och omhändertagandet i primärvården.

Syfte/frågeställningar: Syftet med denna studie är att utforska patienters upplevelse av och uppfattning om waranbehandling samt förhoppningsvis identifiera moment som skulle kunna förbättras i omhändertagandet av just dessa patienter.

Metod: Kvalitativ metod användes eftersom studien handlade om att undersöka människors erfarenheter, upplevelser, tankar och förväntningar. Fem semistrukturerade intervjuer med waranpatienter genomfördes, varav en var pilotintervju. Materialet analyserades med kvalitativ innehållsanalys.

Resultat: Vid analys av materialet identifierades ett tema: *God följsamhet till waranbehandling* och tre kategorier: *positiva uppfattningar och upplevelser; påverkan på det dagliga livet samt bra kontakt med vården*. Informanterna hade en positiv uppfattning specifikt om waranbehandlingen och generellt om omhändertagandet på vårdcentralen.

De hade god följsamhet till behandlingen, kände sig inte oroliga och upplevde sig inte sjuka trots behandlingen. Kontakten med vårdcentralen fungerade bra. De hade lite kontakt med läkaren. Det uppdagades behov av mer information. De kunde övergå till alternativ behandling om denna skulle innebära färre antal sjukvårdsbesök.

Slutsats: Informanterna hade god följsamhet till waranbehandlingen. De upplevde behandlingen som positiv. De var nöjda med omhändertagandet på vårdcentralen. Studien gav en del inblickar i hur patienterna upplevde waranbehandlingen och visade att mer forskning inom området behövs.

Hanna Lernbrink

hanna.lernbrink@vgregion.se, Närhälsan Brämaregårdens VC, Göteborg

Förskrivningsmönster av kontinuerlig behandling med protonpumpshämmare – en journalstudie på Närhälsan Brämaregårdens vårdcentral

Bakgrund: Protonpumpshämmare (PPI) används för att behandla syrelaterade sjukdomar i övre magtarmkanalen. Förskrivningen har ökat succesivt. Riktlinjer och behandlingsrekommendationer finns på flera nivåer, senast 2009 fastställdes dessa för Västra Götalandsregionen. Tidigare forskning visar att förskrivning på oklar eller felaktig indikation är ett vanligt problem. Större studier på primärvårdsnivå i Sverige saknas.

Syfte och frågeställning: Att kartlägga patienterna som förskrivits kontinuerlig behandling med protonpumpshämmare avseende diagnos eller förklaring i patientjournalen för att få kunskap om hur stor andel av patienterna med kontinuerlig PPI-behandling som hade en indikation enligt de regionala riktlinjerna. Den sekundära frågeställningen var hur fördelningen mellan behandlingsindikationerna såg ut.

Metod: En journalstudie där populationen utgjordes av patienter över 18 år listade på Närhälsan Brämaregårdens VC som förskrivits kontinuerlig PPI-behandling under 2014. Ett stickprov slumpades fram vars patientjournaler granskades och kategoriserades med avseende på följsamhet till riktlinjer samt indikation för behandling.

Resultat: 98 patienter inkluderades. 77,6% visade sig ha behandling enligt de regionala riktlinjerna. 70,4% av de inkluderade patienterna fick behandling för GERD, 14,3% behandlades empiriskt för misstänkt gastroenterostinala symptom, 7,1 % fick behandlingen som ulkusprofylax, 3,1 % som profylaktisk behandling vid NSAID-bruk utan specifik riskfaktor medan 5,1 % saknade dokumenterad indikation.

Konklusion: Andelen korrekt behandlade patienter indikerar en trolig överförskrivning på vårdcentralen. Fördelningen mellan behandlingsindikationerna pekar på att GERD är den dominerande indikationen, att

patienter med initialt empirisk behandling ofta blir kontinuerligt behandlade på sikt och att en del av patienterna med behov av ulkusprofylax möjligen förblir obehandlade.

Helena Borenäs

helena.borenas@regionorebrolan.se, Brickebackens VC, Örebro

Multiprofessionell samverkan kring patienter med långvarig behandlingsresistent smärta

Patienter med långvarig behandlingsresistent smärta innebär förutom ett stort lidande för patienten också en stor utmaning för de medicinska professionerna. I de omfattande SBU-rapporterna från 2006 och 2010 ges vetenskapligt stöd för multimodal rehabilitering (MMR) där patienten är en aktiv del och där man arbetar utifrån ett biopsykosocialt förhållningssätt, vilket det finns möjlighet till i Örebro genom två MMR-team. Det finns ett stort antal patienter som inte fyller kriterier för att tas emot och behandlas inom Region Örebro Läns två MMR-team och vi ville undersöka om vi kunde hitta ett sätt att arbeta på Capio Haga vårdcentral, som kunde öka dessa patienters livskvalitet och samtidigt ge oss yrkesutövare mer tillfredsställelse i arbetet. Projektet är en kvalitativ observationsstudie med intervention.

Resultaten redovisas som fallrapporter. Projektet hade ett litet antal deltagare och följaktligen kan inga generella slutsatser dras men resultaten är i överensstämmelse med den utvärdering som IFAU gjorde 2014 och som visade att MMR inte ledde till minskad smärta, sjukskrivning och läkemedelsförbrukning; däremot till stora kostnader. I detta arbete kunde vi, på individuell basis, se vissa positiva effekter och för behandlare sågs minskad frustration och ökad energi i arbetet med denna patientgrupp.

Resultaten ger inget stöd för att arbetsmetoden skulle vara effektiv, vare sig avseende kostnad eller avseende livskvalitet, men kan vara ett alternativt sätt att arbeta med mycket vårdsökande patienter med besvär som sträcker sig utöver det medicinska området.

Helena Gedeborg,

helena.gedeborg@skane.se, Vårdcentralen Näsby, Kristianstad

Hälsoundersökningar av nyimmigrerade barn i Kristianstad – resultat från 2015

Bakgrund: Barn som immigrerar till Sverige erbjuds en hälsoundersökning men det saknas sammanställda data från undersökningarna. Syftet med studien är att öka kunskapen om nyimmigrerade barns somatiska hälsa.

Material och metod: Denna journalstudie sammanställer hälsoundersökningarna av barn < 18 år i Kristianstads kommun 2015. Följande analyserades: Längd, vikt, hemoglobinkoncentration, serologi avseende HIV, syfilis, hepatit B och C samt rubella, tuberkulosscreening, avföringspatogener och PKU.

Resultat: Av 331 hälsoundersökta barn inkluderades 328 (99,1 %), varav 26,2 % var flickor. 42,7 % av barnen var ensamkommande. Ursprungsregioner var huvudsakligen Mellanöstern, Afghanistan och Afrikas horn och medianåldern var 13,7 år.

Barnen från Mellanöstern hade fetma i högre utsträckning än barnen från de andra regionerna (14,2 % versus 3,8 %, $p < 0,01$). Anemi var mindre vanligt bland barnen från Afghanistan än bland de andra barnen (3,5 % versus 12,2 %, $p < 0,05$). Mindre än 1 % hade positiva serologiprover för HBsAg (hepatitis B surface antigen) respektive syfilis. Ingen hade positiva serologiprover för HIV eller hepatit C. Vid screening för tuberkulos hade 11,6 % provsvar som fordrade vidare utredning. Slutligen fick 1,1 % av de testade barnen tuberkulosdiagnos. Avföringsprov visade patogena parasiter hos 8,3 %. Immunitet mot rubella saknades hos 15,4 % av provtagna flickor. Samtliga PKU-prov var normala.

Slutsats: Fetma, anemi och infektion med avföringsparasiter var de vanligaste sjukdomarna. Blodsmittor var ovanliga medan positivt screeningprov för tuberkulos förekom oftare. För att bättre kartlägga de

nyimmigrerade barnens hälsa är det viktigt att studera faktorer som inte framkommer i hälsoundersökningens provtagning

Jenny Berggren

jenny.berggren@regionostergotland.se, VC Ekholmen, Linköping

Hur håller doktorn balansen? Om vikten av att stanna upp ibland och fråga sig vad som är rimligt. Preliminära resultat från en explorativ intervjustudie av allmänläkares copingstrategier för att hantera sin arbetsituation.

Bakgrund: Bemanningssituationen och arbetsbelastningen i primärvården har blivit mer ansträngd senaste åren och ohälsotalen bland allmänläkare stiger. Individens förmåga att hantera stress är till stor del beroende av hens copingstrategier. Svenska allmänläkares copingstrategier har inte studerats tidigare. Syfte: Studiens syfte var att kartlägga vilka copingstrategier som allmänläkare använder för att hantera sin arbetsituation.

Metod: Nio allmänläkare i Region Östergötland intervjuades individuellt och semistrukturerat med utgångspunkt i en gemensam intervjuguide. Intervjuerna analyserades med kvalitativ innehållsanalys genom systematisk textkondensering.

Resultat (PRELIMINÄRA DATA): I resultatet framkom tre huvudkategorier och nio subkategorier. *Orsaker till en ansträngd arbetsituation* belyser de faktorer som allmänläkaren uppfattar ligger bakom att arbetsituationen blir ansträngd över tid och därför skapar ett behov av att utveckla sina copingstrategier. *Känslomässigt fokuserad coping* beskriver sätt som allmänläkaren använder för att hantera känslor och reaktioner som stressiga situationer utlöser. *Problemfokuserad coping* belyser hur allmänläkaren går tillväga för att försöka göra något åt situationer som utlöser stress. Synen på den egna yrkesrollen och lojalitetsbegreppet utforskas. **Slutsats:** Allmänläkaren använder en variation av olika copingstrategier. Det framkommer vara av vikt att orka vara närvarande och medvetet anpassa sina copingstrategier beroende på situation. Vidare finns behov av att för egen del och tillsammans med andra fråga sig vad som är rimligt att kräva av allmänläkaren. Allmänläkaren har många idéer på hur individ och organisation skulle kunna arbeta för ett mer hållbart arbetsliv, men dessa tas inte tillvara på ett strukturerat sätt i organisationen. För att bli mer delaktig i utvecklingen av primärvårdens grundförutsättningar behöver allmänläkaren ta större plats i media, politik och sjukvårdens ledning.

Jenny Ljungström

jenny.ljungstrom@skane.se, Oxie VC, Oxie

Förskrivning av antibiotika på Oxie Vårdcentral vid akut bronkit.

Slutsatser

Förskrivningen av antibiotika vid akut bronkit på Oxie vårdcentral var högre än förväntat. Äldre fick oftare antibiotika än yngre. Patienter som träffade hyrläkare fick med större sannolikhet antibiotika än de som träffade vårdcentralsläkare (gränssignifikant). Ingen skillnad hittades i antibiotikaförskrivning mellan könen. Ingen skillnad i förskrivning sågs över tid.

Trots att den information vi känner till idag visar att man sannolikt inte blir bättre av antibiotika vid akut bronkit, och de riktlinjer som finns inte rekommenderar antibiotikaförskrivning, förskrivs det i hög utsträckning ändå. Det finns ett behov av att öka tryggheten hos förskrivarna kring denna diagnos.

Som resultat av denna studie kommer det göras nya PM för akut bronkit på Oxie vårdcentral. Fortbildning om akut bronkit kommer att ges på läkarmöten. Därefter finns en plan att fortsätta detta arbete de följande tre åren för att följa upp trenderna i antibiotikaförskrivning vid akut bronkit över tid.

Jon Pallon

jon.pallon@kronoberg.se, jon.pallon@gmail.com, Strandbjörket, Växjö

A 2-year follow-up study of patients with pharyngotonsillitis

Background: Longtime follow-up studies on patients with pharyngotonsillitis are rare. We aimed to describe the patterns of new visits for a sore throat, complications and tonsillectomy during 2 years in a cohort of patients with pharyngotonsillitis and non-infected controls.

Methods: A retrospective chart review was performed on a cohort of patients with acute sore throat (n=207), and non-infected controls (n=108). New visits, complications and tonsillectomy within 2 years was recorded and analyzed in relation to microbiological findings at inclusion.

Results: Patients with Group A streptococci (GAS) (12/66) reconsulted more often within 30 days than patients with no GAS (9/141) (p=0.009) and patients with *F. necrophorum* (2/29). After 2 years, we observed no significant differences in reconsultations with regard to aetiology at inclusion. A single complication was recorded and 5 patients were planned for tonsillectomy.

Conclusions: Group A streptococci were the sole aetiological agent associated with recurrent sore throat while *F. necrophorum* did not distinguish itself as a major cause of either recurrent infection or complications in this cohort. More studies, preferably with the focus on adolescents, are needed before *F. necrophorum* can be considered an important cause of pharyngotonsillitis.

Jon Roos

jon-erik.roos@ltdalarna.se, Falu Vårdcentral, Falun

Excentriska vadhävningar inte bättre än vanlig stretching vid plantar fasciit

Bakgrund: Plantar fasciit är den vanligaste orsaken till hälsmärter och orsakar lidande för miljontals individer världen över. Många behandlingsmetoder har prövats men ingen har visat tillfredställande effekt.

Syfte: Syftet med denna studie är att undersöka effekten av behandlingsprogram med excentriska vadhävningar mot plantar fasciit.

Metod: Fyrtiotre studiedeltagare med klinisk plantar fasciit värvades från primärvården i Falun. Deltagarna randomiserades till interventions- och kontrollgrupper. Interventionsgruppen fick ett 12-veckors träningsprogram med dagliga excentriska vadhävningar. Kontrollgruppen fick konventionell behandling i form av ett 12-veckors träningsprogram med daglig stretching av plantarfascian. Alla deltagare fick enkla gel-hälinlägg för smärtlindring. Utfallet mättes med frågeformulären PFPS (plantar fasciitis pain/disability scale) och RAND36. Uppföljning gjordes efter 6 veckor, 12 veckor och 24 veckor, där primär endpoint var 12 veckor.

Resultat: En skillnad sågs i form av 28 poäng högre skattad fysisk funktionsförmåga, i domänen physical functioning i RAND36, i stretchgruppen jämfört med interventionsgruppen vid primär endpoint, 12 veckor (p=0,006). Tendens sågs även för lägre skattad symtombörda i formuläret PFPS i kontrollgruppen jämfört med interventionsgruppen vid primär endpoint, men skillnaden var inte statistiskt säkerställd (p=0,06). Ingen skillnad sågs mellan grupperna efter 6 månader.

Excentriska vadhävningar var inte effektivare behandling mot plantar fasciit än konventionell behandling med stretch av plantarfascian.

Karin Bo Hammas

karinboo@hotmail.com, Kristianstadkliniken, Kristianstad

Varför byter patienter vårdcentral? Motiv hos omlistade patienter på en vårdcentral i Kristianstad

Syfte: Sedan införandet av vårdval i region Skåne är det möjligt för patienter att fritt välja vårdcentral. Denna studie syftade till att undersöka varför patienter väljer att byta vårdcentral.

Material och metod: Under fyra månader undersöktes hur många som listade sig till eller från en vårdcentral i Kristianstad, deras köns- och åldersfördelning samt vilka vårdcentraler de listade sig till eller från och hur många vårdcentraler de varit listade på under de senaste tre åren. Samtliga studiedeltagare fick möjligheten att svara på en enkät varför de valt att byta vårdcentral.

Resultat: Under studietiden omsattes 5 % av vårdcentralens listade personer. De allra flesta bytte till eller från vårdcentraler i Kristianstads närområde och studiepopulationen var jämnt fördelad avseende kön och ålder. Flest patienter bytte från de vårdcentraler i närområdet som haft problem med läkarbemanningen. De vanligaste orsakerna till byte av vårdcentral i enkätsvaren var "hört goda rykten om nya vårdcentralen", "missnöjd med gamla vårdcentralen" och "jag har flyttat". Vid djupare analys kring vilka faktorer deltagarna var nöjda eller missnöjda med var "möjlighet att få tid tillräckligt snabbt", "möjligheten att träffa samma doktor" och "bemötandet" de viktigaste och angavs i lika hög utsträckning.

Slutsats: Det sker en stor omsättning av listade personer mellan närliggande vårdcentraler i Kristianstad. För att öka patient-läkarkontinuiteten och realisera de fördelar den innebär behöver primärvården framförallt arbeta med bemanning, tillgänglighet och bemötande för att behålla sina listade patienter.

Karin Kempe

karin.kempe@sll.se, Vendelsö vårdcentral, Vendelsö

Alcohol Use Disorder Identification Test (AUDIT) – Diagnostisk tillförlitlighet vid screening för alkoholmissbruk eller alkoholberoende hos unga vuxna patienter inom allmänpsykiatri

Bakgrund: I Sverige uppskattas att ca 6 procent av den svenska befolkningen har alkoholmissbruk/beroende (AUD), i kliniska populationer uppskattas siffran till ca 30 %. Primärvårdens roll är viktig för att hitta dessa patienter, och screening bör ske med AUDIT. Alkoholkonsumtionen har på senare tid konstaterats med en tilltagande utjämning mellan könen, dvs. att unga kvinnor dricker mer medan unga män dricker mindre. Att den psykiska ohälsan ökar bland unga vuxna är även välbelagt. Syftet med denna studie är att undersöka diagnostisk tillförlitlighet hos AUDIT i en population unga vuxna som sökt hjälp inom psykiatri.

Metod: Studien baseras på material från en naturalistisk tvärsnittsstudie som pågick mellan 2002 och 2004 vid Flogsta allmänpsykiatriska mottagning i Uppsala. Studiepopulationen utgörs av 199 personer i åldrarna 18–25 år, som genomgick screening med AUDIT samt diagnostisk bedömning med SCID I. För att bedöma AUDIT:s diagnostiska tillförlitlighet har sensitivitet, specificitet och prediktionsvärden beräknats samt ROC-kurva tagits fram.

Resultat: Tolv av 199 (6 %) uppfyllde kriterierna för en aktuell AUD (10 kvinnor (6,3%), 2 män (5,1%)). Medelvärden AUDIT AUD-grupp: 15,3 (9,2 SD) (Kvinnor 16,1 (9,9 SD), män 11,5 (3,5 SD)). Non AUD-grupp: 5,5 (4,3 SD) (Kvinnor 5,3 (4,1 SD), Män 6,3 (5,1 SD)). Sensitivitet 83,8% (Kvinnor 80%, Män 100%). Specificitet 64,2% (Kvinnor 62,6%, Män 70,3%). PPV 13,0 (Kvinnor 12,5, Män 15,4). NPV 98,4 (Kvinnor 97,9, Män 100). ROC vänsterförskjuten, AUC 0,811 (Kvinnor ROC vänsterförskjuten, AUC 0,801).

Slutsats: Vid screening av unga vuxna allmänpsykiatriska patienter med AUDIT, tröskelvärde 6 för kvinnor och 8 för män, föreligger signifikant skillnad mellan AUD respektive non-AUD-grupperna för kvinnorna. Våra resultat visar högre sensitivitet än specificitet och prediktionsvärden som är samstämmiga med tidigare studie

Karl Norinder

karl.norinder@regionhalland.se, västra vall vårdcentral, Varberg

Natural healing of a severe proximal hamstring rupture: a case-report

The primary reason for this case report was to investigate the natural healing process of a severe and complete proximal hamstring rupture. The injury was a complete rupture of Semitendinosus and Biceps-femoris long head at the site of muscle-tendon junction, without avulsion from its bony origin on the Icheral tuberosity. This particular injury is not well documented in the research-field of sports medicine.

The rehabilitation process was followed with magnetic resonance imaging (MRI) and muscle functioning testing. Follow up-time was 10 months. MRI 8 weeks after injury revealed completely healed tendons, this is to our knowledge not previously reported in the literature. Muscle-functioning tests showed satisfactory results. Patient was able to fully return to sports and had no pain or discomfort in the injured leg. Hamstring ruptures are one of the most common injuries in sports involving high-speed running. Lots of research concerning hamstring injuries has been published and it is generally accepted that a complete avulsed three tendon-injury should be treated surgically.

How to treat total or incomplete proximal ruptures without avulsion from its bony origin of the Ischial tuberosity still remains unclear. This case report suggests that conservative treatment in this exact injury type is to be recommended. However this is a case report, with low evidence, and further research needs to highlight this topic.

Katrin Larsson

katrin.larsson@regionostergotland.se, Vårdcentral Ryd, Linköping

Allmänläkares upplevelse av yrkesroll och arbetssituation. En intervjustudie.

Primärvården utgör första kontakten med vården för patienter som inte är i behov av akutvård eller vård på sjukhus. Enligt utredningen *Effektiv Vård* är dagens primärvård inte tillräckligt rustat för att vara första linjens vård och uppvisar flera brister som exempelvis brist på allmänläkare, låg kontinuitet för patienterna, och brist på samverkan med andra aktörer. Primärvårdens brister påverkar patienterna, men även personalens upplevelse av arbetssituationen.

Studiens syfte var att undersöka allmänläkares syn på sin yrkesroll och arbetssituation. Studien är kvalitativ och baseras på intervjuer med specialitläkare i allmänmedicin med mångårig erfarenhet av primärvård. Materialet analyserades med induktiv innehållsanalys.

I resultatet framkom tre huvudkategorier som beskriver det allmänmedicinska arbetssättet, vårdcentralen som arbetsplats med positiva och negativa faktorer som påverkar arbetssituationen och hantering av det egna arbetet. Det allmänmedicinska arbetssättet präglas av helhetssyn, ett brett sjukdomspanorama och möjlighet till en nära patientrelation baserad på kontinuitet. Som egenskaper av en läkare i allmänmedicin nämns förmågan att kunna hantera en viss grad av osäkerhet vid beslut, avgränsa och prioritera sitt uppdrag och kunna hantera konflikter. Studien visar också att specialistläkare i allmänmedicin har en hög arbetsbelastning med många listande patienter, hög administrativ börda och som ibland resulterar i övertid. Bristande samarbete utanför regionens ansvarsområde beskrivs som negativt. Kollegialt stöd, en god stämning i arbetsgruppen och väl fungerande arbetsrutiner nämns som avlastande faktorer. Egen acceptans av arbetssättet och möjlighet till kontroll över arbetssituationen framhålls som viktigt för att skapa en individuellt anpassad arbetssituation och för att klara uppdraget som specialistläkare i allmänmedicin.

Klas Fellbrant

klas.fellbrant@vgregion.se, Närhälsan Södra Ryd Vårdcentral, Skövde

Screening för diabetes mellitus typ 2 i en syriansk invandrarbefolkning

Bakgrund: Diabetes mellitus typ 2 (DM2) blir allt vanligare globalt sett. Insjuknandet föregås ofta av förhöjt fasteblodsocker eller nedsatt glukostolerans (IGT), så kallad pre-diabetes. Om man kan finna i synnerhet IGT och DM2 vid en screening finns möjlighet att förebygga diabetesutveckling respektive sätta in behandling tidigt. Tidigare studier indikerar att DM2 är vanligare och uppträder tidigare i invandrade befolkningar från mellanöstern. Den syrianska gruppen är emellertid inte specifikt studerad tidigare. Syftet med denna studie var att utvärdera ett screeninginstrument samt kartlägga utbredningen av störd glukosomsättning i en syriansk befolkning.

Metod: Individer 30–75 år gamla utan känd diabetessjukdom inbjöds i samband med söndagsgudstjänster till att genomgå läkarundersökning med fokus på hjärt-kärlsjukdom samt genomföra oralt glukostoleranstest samt blodprovstagning för kolesterol och HbA1c. Screeninginstrumentets tre frågor om högt blodtryck, ärftlighet för diabetes och övervikt ställdes till alla deltagare.

Resultat: Totalt 43 individer genomgick hela studieprotokollet. Av dessa befanns 12 individer ha störd glukosomsättning, 4 med DM2 och 8 med pre-diabetes. Två jakande frågor sågs som positivt utfall av screeningen. För alla former av störd glukosmetabolism beräknades en sensitivitet på 92 % och en specificitet på 39 %.

Konklusion: Vid screeningen upptäcktes merparten av alla med störd glukosmetabolism men till priset av att man behövde låta ett antal friska genomgå det tidskrävande glukostoleranstestet. Testet är enkelt att införliva i sjukvården och kan vara ett värdefullt tillskott, studiedeltagarna var dock för få för att studien ska vara riktigt tillförlitlig. Denna studie styrker emellertid tidigare studier som påvisat hög diabetesförekomst hos immigranter från mellanöstern.

Laurie Hartung

laurie.a.hartung@gmail.com, Närhälsan Brämarevårdens Vårdcentral, Göteborg

Upplevelse av egen blodtrycksmätning på Brämaregårdens Vårdcentral

Syfte: Att utvärdera hur patienterna upplever metoden med egen blodtrycksmätning som alternativ till att komma till distriktssköterska och mäta blodtryck.

Metod: Alla patienter med nyupptäckt eller redan behandlad högt blodtryck som kom på besök på Brämaregårdens Vårdcentral från och med mars till och med oktober 2011 efter vissa urvalskriterier tillfrågades att delta i studien. Därefter slumpades de till gruppen för mätning av blodtryck hos distriktssköterska eller egenmätning på vårdcentral.

Resultat: De tagna blodtrycksvärdena jämfördes på gruppnivå utan användning av statistiska tester p.g.a. gruppens mindre storlek. Inga större skillnader kunde påvisas. Kön- och åldersfördelning mellan grupperna var liknande. Enkätundersökningen visade att båda metoderna uppskattades av patienterna och att patienterna var genomgående nöjda med den metoden de blev tilldelad.

Slutsatser: Båda metoderna uppskattades av patienterna. Automatisk blodtrycksmätning på vårdcentral av distriktssköterska eller egenmätning är båda metoder som borde erbjudas på vårdcentral.

Linda Antonsson

linda.antonsson@vgregion.se, Närhälsan Styrso Vårdcentral, Styrso

Troponin T i primärvård

Ischemisk hjärtsjukdom är den vanligaste dödsorsaken i världen och så även i Sverige. Bröstsmärta är ett av dess kardinalsymtom. Inom primärvården är det 0,7-3% av patienterna som söker pga bröstsmärta. Av dessa har under 5% instabil angina eller hjärtinfarkt. De allra flesta lider av ofarliga åkommor men några få har en livshotande sjukdom. Det är en diagnostisk utmaning för allmänläkaren att hitta dessa allvarligt sjuka patienter.

TroponinT är en hjärteskademarkör som stiger i serum timmarna efter en hjärtinfarkt och kvarstår förhöjt i upp till 14 dagar. En av hörnstenarna i hjärtinfaktsdiagnosen är dynamisk TroponinT stegring. Provet kan tas som snabbtest på vårdcentral men med mindre känslighet än det prov som tas inom slutenvården. Detektionsgränserna ligger över både nuvarande och tidigare nivåer för misstänkt hjärtinfarkt. Detta gör det teoretiskt tveksamt om man har nytta av det inom primärvården.

Syftet med detta arbete var att utreda kunskapsläget om huruvida Troponin T snabbtest är till nytta för allmänläkare på vårdcentral när de skall bedöma patienter med bröstsmärta.

Arbetet är en litteraturstudie. Sammantaget är de studier som gjorts för små för att ge tillförlitliga data om Troponin T snabbtest hjälper allmänläkaren i sin bedömning av patienter med bröstsmärta.

Lisa Sköldin

lisaskoldin@hotmail.com, Lundbergsgatans Vårdcentral, Malmö

Sjukskrivning vid psykisk ohälsa på Lundbergsgatans vårdcentral i Malmö – en sammanställning av data för åren 2014-2016.

Bakgrund: Enligt en rapport från The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), är den psykiska ohälsan ”den vanligaste orsaken till att personer i arbetsför ålder står utanför arbetsmarknaden” inom OECD. Från en historiskt låg nivå 2010 har sjukskrivningarna i Sverige ökat. Störst ökning har skett inom psykiatriska diagnoser, som sedan 2014 är den vanligaste orsaken till sjukskrivning. I Sverige har den ökande sjukfrånvaron i allmänhet och ökningen av antalet personer som är sjukskrivna med psykiatrisk diagnos i synnerhet varit en fråga som lett till en omfattande diskussion de senaste åren. Alla personalkategorier inom primärvården möter dagligen patienter med psykisk ohälsa och en diskussion omkring framtida utmaningar och arbetssätt för denna patientkategori är viktiga.

Syfte och frågeställning: Huvudsyftet med studien har varit att översiktligt beskriva sjukskrivningar, och förändringar över tid på Lundbergsgatans Vårdcentral under åren 2014-2016. Frågeställningen berör om det funnits skillnad i sjukskrivningsmönster bland kvinnor och män, åldersfördelning samt hur sjukskrivningsgraden ser ut i diagnos grupp 5 i relation till alla diagnosgrupper.

Material/Metod: Studien är en kvantitativ studie med sjukskrivningsdata från Region Skånes statistikuttag. Statistik av läkarbesök som gjorts på vårdcentralen har hämtats från PASIS. Alla läkarbesök och sjukskrivningar har analyserats utifrån 21 diagnos grupper där särskilda gruppvisa jämförelser gjorts för diagnos-grupp 5- psykiska sjukdomar och beteendestörningar.

Resultat: Antalet sjukskrivningstillfällen har ökat i alla diagnosgrupper med 7 %, i diagnosgrupp 5 med 10 %. Sjukskrivningsdagarna har ökat i alla diagnosgrupper med 32 % och i diagnosgrupp 5 med 53 %. Antalet sjukskrivna individer ökar i alla diagnosgrupper med 9 % och i diagnosgrupp 5 med 37 %. Kvinnor har flest antal sjukskrivningstillfällen och sjukskrivningsdagar och ökar bland de sjukskrivna patienterna för varje år som studerats (2014-2016). Åldersgrupp 2 (30-49 år) har flest antal sjukskrivningsdagar och tillfällen. Heltidssjukskrivningarna för alla diagnosgrupper minskar över tid till förmån för deltidssjukskrivningarna. Denna förändring kan man inte påvisa i diagnosgrupp 5 för de studerade åren.

Diskussion: Resultatet visar en ökning av sjukskrivningstillfällena och sjukskrivningsdagarna som är särskilt tydlig i diagnosgrupp 5 där särskilt antalet av sjukskrivningsdagar ökar (cirka 50 %). Det är anmärkningsvärt att antalet sjukskrivna individer ökar med knappt 40 % i diagnosgrupp 5. Kvinnorna ökar sin andel sjukskrivna

individer och procentuella andel av sjukskrivningstillfällena och sjukskrivningsdagar inom alla diagnosgrupper och diagnosgrupp 5.

Slutsats: Studien belyser förändringar av sjukskrivningar totalt och inom diagnosgrupp 5 år 2014-2016. Resultatet visade en ökning i antalet sjukskrivningstillfällena, och särskilt sjukskrivningsdagar samt antalet av sjukskrivna individer i diagnosgrupp 5. Diagnosgrupp 5 har ej minskat sin andel av heltidssjukskrivningar, en förändring som sågs i sjukskrivningar för alla diagnos grupper.

Louise Wänström

louise.wanstrom@gmail.com, Vårdcentralen Råå, Råå

Påverkan på höga HbA1c värden efter intervention hos typ 2 diabetiker

Bakgrund: Typ 2 diabetes är vanlig i primärvården. Andelen patienter med typ 2 diabetes och HbA1c över 70 bör enligt Socialstyrelsen vara under 10 %. I slutet av 2015 hade enligt NDR 12,4% av patienterna på Vårdcentralen Råå ett HbA1c över 70 vilket ansågs för högt.

Syfte: Att studera ifall en riktad intervention under ett år leder till bättre glykemisk kontroll.

Material och metod: Studien är en kvantitativ retrospektiv register och journalstudie. Studiepopulationen var de typ 2 diabetiker på enheten som registrerats i NDR med ett HbA1c över 70. Patienterna kallades under ett års tid. Besöksfrekvensen individanpassades efter intresse och behov. Efter ett år följdes patienterna upp i journalsystemet och demografiska uppgifter hämtades. Personerna oidentifierades och värdena fördes in i en Excelfil. Grupperna analyserades deskriptivt med hjälp av dataprogrammet PSPP. Nollhypotesen testades med Chi 2 test.

Resultat: Av 51 personer var det ett bortfall på 10 personer. 27 av 41 hade efter ett år uppnått målet med ett HbA1c under 70 vilket motsvarar 61 % av populationen. Kvinnor uppnådde målet i högre grad än män. Det fanns ingen signifikant skillnad mellan gruppen som nått målet och gruppen som inte nådde målet avseende förändring i behandling, diabetesduration, målvärde angett, dietistkontakt, SÄBO/HSV eller inte. Det var fler som uppnått målet som hade ökat sin fysiska aktivitet samt gjort medicinändringar (ffa ökad metforminbehandling). Det fanns en signifikant skillnad i antalet kontakter, fler kontakter ledde till att fler uppnådde målet.

Slutsats: Sammanfattningsvis gav fler besök en bättre glykemisk kontroll vid höga HbA1c värden.

Marcus Tysk

marcustysk@yahoo.se, Edsbergs VC, Sollentuna

Alcohol consumption and risk of atrial fibrillation in men and women. Results from the cohort of 60 year old men and women from Stockholm

Background: Earlier studies have shown that binge drinking (heavy alcohol consumption during a short period of time) increases the risk of atrial fibrillation (AF). Additionally, several epidemiological studies have shown that chronic heavy alcohol consumption increases the risk of AF. Further studies are required to analyze the relationship between low-moderate alcohol consumption and risk of AF in men and women, and to address the dose-response relationship between alcohol consumption and risk of AF.

Objectives: The overall aim of this project was to study the relationship between alcohol consumption and risk of atrial fibrillation (AF) in men and women, using a cohort of 60-year old men and women from Stockholm.

Material and methods: The study design is a prospective cardiovascular study. At baseline, all participants were asked to complete a large questionnaire, including alcohol consumption. The cohort consists of 4232 subjects (2039 men and 2193 women) and has undergone prospective follow-up from baseline to 31 December 2012 by annually matching of the National Cause of Death Register and the Hospital Discharge Register, whereby cardiovascular events are registered.

Results: In men, the risk of AF increases with increasing quintiles of alcohol consumption. Compared with the lowest quintile, the HR was 1.60 (95% CI: 0.85-3.02), 1.45 (95% CI: 0.75-2.77), 1.41 (95% CI: 0.73-2.71) and 2.38 (95% CI: 1.26-4.49) across increasing quintiles of declared alcohol consumption. Further, the HR in men consuming ≥ 24 -48g alcohol daily was 1.67 (95% CI 1.14-2.45) and those with a daily intake of ≥ 48 g a HR of 2.00 (95% CI 1.11-3.58), compared with men consuming 0-24g daily. No significant effect on the risk of AF could be found across quintiles of increasing alcohol intake in women. The median alcohol consumption of the women participating in this study was low.

Conclusion: Chronic daily alcohol consumption of more than 24g increases, at least in men, the risk of AF, and even more heavy consumption increases the risk further. This supports and is in accordance with current Swedish and American guidelines on avoidance of high-risk alcohol consumption, defined as more than 14 standard glasses per week in men.

Maria Hösterey

maria.i.hosterey@vgregion.se, Närhälsan Torpavallen vårdcentral, Göteborg

Sambandet mellan sjukskrivningstid och framtida sjukfrånvaro vid vanliga psykiska sjukdomar – en longitudinell kohortstudie

Syfte: Psykiatriska diagnoser leder ofta till sjukskrivning och upprepad sjukfrånvaro samt dominerar diagnoskoderna på läkarintyg för sjukskrivning i Sverige som registreras hos Försäkringskassan. Det Försäkringsmedicinska beslutsstödet (FMB) är en riktlinje för läkare i arbetet med sjukskrivningar. Syftet med den här studien var att undersöka sambandet mellan olika sjukskrivningstider vid baslinjen med risken för framtida sjukfrånvaro hos patienter med common mental disorders (CMD) vid Närhälsan Torpavallen vårdcentral i Göteborg.

Metod: I en prospektiv, longitudinell kohortstudie följdes under 2 års tid 350 patienter med vanliga psykiatriska diagnoser och med olika sjukskrivningstid upp med avseende på antal nya sjukskrivningsdagar, komorbiditet och sjukskrivningsnivåer.

Resultat: Under uppföljningstiden hade de individer som vid baslinjen (år 2013) var sjukskrivna längre tid än vad FMB rekommenderar flest antal sjukskrivningsdagar (208,4 dagar). Minst antal sjukskrivningsdagar (93,8 dagar) hade gruppen som vid baslinjen var sjukskriven kortare tid än vad FMB rekommenderar. Komorbiditet med olika CMD diagnoser verkade inte predicera för längre sjukskrivningsperioder.

Konklusion: Längre sjukskrivning än vad FMB rekommenderade ökade risken för fler sjukskrivningsdagar jämfört med de som inte var sjukskrivna eller de som sjukskrevs kortare tid än vad FMB rekommenderar.

Monika Asplund

asplund.monika@gmail.com, Capio citykliniken Bunkeflo-Hyllie, Bunkeflostrand

Fallbeskrivning: prurigo nodularis – ett tillstånd där man vid svåra symtom kan överväga pregabalin

Prurigo nodularis är ett tillstånd som kännetecknas av kliande hudknutor. Många behandlingsalternativ har provats med begränsad framgång. Vi beskriver sju patientfall där man provat behandling med pregabalin.

Pregabalin är ett läkemedel godkänt för behandling av neuropatisk smärta. Biverkningar har rapporterats, bl.a. somnolens och yrsel. Det finns även risk för missbruk och beroende.

Denna fallrapport indikerar att pregabalin är ett möjligt behandlingsalternativ för terapiresistent svår prurigo nodularis. Effekten är dock inte alltid permanent. Målet är att använda läkemedlet under en begränsad tid, för att få patienten till remission, så att klådcykeln kan brytas

Nanna Mykén

nanna.myken@saroleden.se, Säröledens Familjeläkare, Billdal

Allergisk artrit – finns det? En dubbelblind placebokontrollerad provokationsstudie

Bakgrund: Allergiska sjukdomar har ökat i förekomst världen över. Födoämnesallergier är ett allvarligt hälsoproblem som drabbar både barn (8 %) och vuxna (5 %). Relativt nypptäck är köttallergi som är en allergisk senreaktion med symtom 3-6 h efter intag av kött. Dessa patienter har förhöjda IgE nivåer mot alfa-gal. Det finns även studier som indikerar koppling mellan kost och immunitet samt vetenskaplig litteratur avseende kost och risk för utveckling av reumatoid artrit. Högt intag av rött kött har associerats med ökad risk för inflammatorisk polyartrit.

Syfte: Att med hjälp av DBPCFC (dubbel blind placebokontrollerad födoämnesprovokation) undersöka om det finns ett samband mellan objektiva/subjektiva ledsymtom efter intag av kött.

Metod: Tre patienter från en allmänläkarmottagning med anamnes på köttrelaterade ledsymtom ingick i studien. Inklusionskriteriet var att patienterna själva upplevt att det fick svullna leder alternativt ont i flera leder efter intag av kött. Efter två veckors elimination av kött gjordes en dubbelblind placebokontrollerad födoämnesprovokation enligt riktlinjer från EAACI (European Academy of Allergy and Clinical Immunology), det vill säga försökte efterlikna patientens anamnes avseende provokationsdos, tid mellan provokationerna samt samt blodprover inklusive alfa-gal kontrollerades.

Resultat: Två av studiedeltagarna fick inga symtom på vare sig placebo eller aktiv substans. I kliniskt verifierad artrit 2-3 h efter intag av kött, samt magtarmsymtom. Samma patient var positiv för alfa-gal, och i samband med artriten kunde förhöjda inflammatoriska parametrar detekteras. Vid intag av placebo fick samma patient inga symtom.

Slutsats: För första gången har vi med hjälp av dubbelblindprovokation kunnat påvisa att intag av rött kött medierat en artrit med stegrade inflammatoriska parametrar. Förutom köttallergiker som är alfa-gal positiva som uppger diarré och matsmältningsproblem efter intag av kött.

Reza Mohammadi

reza.mohammadi@sll.se, Jordbro vårdcentral, Jordbro

The healthcare utilization preference of patients needing hypertension care in a county of Stockholm and their satisfaction with the care received

Aim: The aim of current study was to investigate the healthcare seeking behaviors of patients with hypertension in Jordbro (a region) of Stockholm and their satisfaction with the care received.

Methods: As in the baseline study of a prospective study on self-care and health care seeking behaviors of patients referred for blood pressure care, 300 subjects living in Jordbro were enrolled. In present report the healthcare seeking behaviors of this population and their satisfaction with the health care they have received is analyzed and presented as baseline statistics for 2006 survey. The follow-up study is going to be conducted and reported through later publications.

Results: Men comprised about 43% of the participants and 57% were women. Mean age was 60.8(SD: 11.3) years. Sixty-eight percent of subjects were born in Sweden, 11.3% in Nordic countries and the rest were born in other countries. In response to the question that "did you need to visit a doctor in recent year?", 108(42.2%) answered yes and 79.3% said they searched for doctors in that year. They were visited by the doctor 3.2 times yearly in average. 34.6% said they visited the doctor for controlling their blood pressure. 30.8 % of persons visited other medics such as nurses for their blood pressure control. About 62.3% were visited exclusively by the district family doctor during the recent year and about 9.3% of others were visited additionally by at least one other type of health care providers making a sum of 71.6% of the participants that were visited at least once by the district family physician. Asking for their overall satisfaction with the received health care, about 83% stated that they were satisfied. Eighty percent of the subjects also stated they were satisfied with the health provided by their township health center (vårdcentral). Mean of the averaged blood pressure among the participants was 100.2 mmHg (95% CI:

98.2-101.5). About 39% of the subjects were hypertensive. This proportion was higher for men. Men were more likely to have mild hypertension while women were more likely to have moderate or severe hypertension.

Conclusion: There was a high patient preference for Swedish patients to receive blood pressure control services from the primary health care system and at the same time the healthcare services for people with hypertension in this study population in Stockholm was overall satisfactory with respect to service utilization and patient satisfaction. However, there is a need for further improvement of the effectiveness of the care in ideal management of hypertension taking into account the preferences of the health system clients.

Sara Schildt

sara.schildt83@gmail.com, HC Sandviken Södra Din hälsocentral, Sandviken

Gemensamma faktorer hos multisökande patienter vid Capio Gävle HC – en patientenkätstudie kalenderår 2014

Bakgrund: En mindre andel av patienterna som söker vård inom primärvården samt den organspecialiserade sjukvården står för en mkt stor andel av den totalt konsumerade vården. Vi kallar dessa patienter för multisökande. Forskning har visat att de multisökande patienterna har en hög grad av fysisk, psykisk och social morbiditet. Multisökande patients grad av osäkerhets känsla i stort eller missnöje med den egna läkarkontakten är vid artikelsökning inte väl studerat.

Syfte: Kartlägga med en enkätstudie om det finns några gemensamma eller samvarierande faktorer för de multisökande patienterna vid Capio HC under kalenderår 2014.

Metod: Alla läkarbesök under kalenderår 2014 på Capio Gävle HC identifierades och sorterades efter antalet läkarbesök/patient för varje enskild patient. "Multisökargruppen" utgjordes av patienter som sökt läkare ≥ 7 läkarbesök/år. Kontrollgruppen köns- och åldersmatchades och bestod av patienter som sökt läkare 1-4 gånger per år. Exklusionskriterier var ålder 0-17 år, särskilt boende (SÄBO), tolkbehov, konstaterad demens- eller Alzheimer diagnos. Enkäten skickades hem till studiegrupperna. Patienterna var anonyma. Resultaten sammanställdes i Excel och analyserats med statistikprogrammet IBM SPSS.

Resultat: Studiens huvudresultat visar på skillnader mellan multisökargruppen och kontrollgruppen avseende 1) den självupplevda hälsan 2) hur patienterna upplevde läkarens bemötande samt 3) bakomliggande socioekonomiska parametrar.

Slutsats: de multisökande patienterna vid Capio Gävle HC under 2014 skattade både den egna hälsan och läkarens bemötande lägre jämfört med kontrollgruppen men svarade för övrigt påfallande lika på enkätfrågorna. Jämfört med kontrollgruppen var multisökargruppen oftare kvinnor, sjukskrivna samt hade hemsjukvård.

Selma Mehr

Selma.mehr@skane.se, Vårdcentralen Anderslöv, Anderslöv

Kartläggning av glykemisk kontroll hos äldre patienter med typ 2-diabetes på äldreboenden i Trelleborgskommun. Finns det något samband mellan graden av HbA1c och behandling med bensodiazepiner?

Syfte och Metod: En deskriptiv studie av tre olika särskilda boenden i Trelleborgs kommun. Patienter med samt utan diabetes studerades avseende olika parametrar, liksom Hb, Kreatinin, HbA1c, etc. Hos diabetesgruppen stratifierades HbA1c värdet i tre grupper, HbA1c <52 , $52-69$ samt ≥ 70 . Data samlades även in kring benzodiazepinanvändning samt 2 årsmortalitet.

Resultat och diskussion: Patienter med HbA1c >70 hade lägre användning av bensodiazepiner. Siffran var även lågt för gruppen med striktbehandlad diabetes, men högst hos patienter med moderatreglering. Användning av

bensodiazepiner var en negativ faktor gällande mortaliteten i grupperna. Cirka en tredjedel av patienter med läkemedelsbehandlad diabetes var överbehandlade. Mortaliteten i gruppen med moderat reglering var lägre.

Med tanke på äldre människors minskade behov av insulin finns det stöd för reduktion av antidiabetisk behandling utan någon större effekt på HbA1c. Det är framförallt viktigt att inte misstolka symtom på hypoglykemi liksom oro och agitation och behandla det med lugnande läkemedel liksom bensodiazepiner. Att försöka trappa ner samt utsättning av bensodiazepiner som ökar risken för sjuklighet och patientskada är av stor betydelse.

Det är inte säkert att kunna dra några slutsatser om resultatet av denna studie som med tanke på få antal patienter i varje grupp inte är signifikant. Resultat från tidigare studier stödjer bland annat samband mellan ökad mortalitet samt lågt HbA1c grad och hög användning av bensodiazepiner. Man kan inte försumma vikten av moderat glykosreglering av äldre patienter med diabetes. Fler studier behövs för att närmare studera negativa effekter av bensodiazepiner på hälsan framförallt hos multisjuka sköra patienter med bland annat hjärtkärlsjukdomar samt diabetes.

Sofia Palmér,

sofia.palmer@vgregion.se, Närhälsan Landvetter vårdcentral, Landvetter

Förskrivning av sömnläkemedel på Närhälsan Landvetter vårdcentral

Enligt Socialstyrelsens Öppna jämförelser 2014 var antalet personer med regelbunden användning av lugnande medel/sömnmedel i Västra Götalandsregionen 39,5 per 1000 invånare, vilket är högst i Sverige. Antalet regelbundna användare ligger på konstant nivå sedan 2006. Detta väckte mitt intresse för att se hur mycket sömnläkemedel som förskrivs på Vårdcentralen Landvetter, där jag arbetar. Jag valde ut de preparat som vanligt förekommer som ren sömnmedicin inom primärvården, nitrazepam, flunitrazepam, triazolam, zopiklon, zolpidem, zaleplon, melatonin och propiomazin.

De parametrar som jag undersökte är:

- antal individer som fått respektive sömnläkemedel förskrivet under 2012
- ålder
- kön
- långvarig (mer än 4 veckor) eller kortvarig (max 4 veckor) behandling
- om individen fått sömnstörningsdiagnos, F51 eller G47, satt eller ej under år 2012

De tre vanligaste preparaten som förskrevs under år 2012 var zopiklon, zolpidem och propiomazin. Jämfört med Västra Götalandsregionen och hela Sverige ligger Närhälsan Landvetter vårdcentralens förskrivning av de olika preparaten lägre, men jämförelsen ger troligtvis en lite för positiv bild då jag inte kunnat ta med dosförpackade läkemedel.

Den största förskrivningen sker till åldrarna 51-70 år. Varje preparat förskrevs till majoriteten kvinnor. Stor del av förskrivningen sker under lång tid, vilket går emot de allmänna rekommendationerna. Utav de som fick något sömnläkemedel förskrivet så fick 57,4% också en sömnstörningsdiagnos, F51 eller G47.

Tre saker som vi på Närhälsan Landvetter vårdcentral skulle kunna bli bättre på är:

- Lägre andel propiomazin till äldre.
- Kortare behandlingstider framför allt vad det gäller zopiklon och zolpidem.
- Bättre på att sätta diagnos.

Victoria Belin Benninge

victoria@benninge.eu, Närhälsan Krokslätt VC, Mölndal

Få fler sjundeklassare i VGR att röra sig tillräckligt! Fysisk aktivitetsnivå hos 13-åringar i Västra Götalandsregionen. Jämförelse mellan självskattning och objektiv mätmetod samt måluppfyllelse gentemot rekommendationer för fysisk aktivitet.

Bakgrund: Fysisk aktivitet (FA) har många positiva fysiska och mentala effekter. Regelbunden fysisk aktivitet minskar risken för kronisk sjukdom och ökar livskvaliteten. Fysisk inaktivitet har av WHO klassats som en global pandemi med 5 miljoner dödsfall per år. Enkätbaserade rapporter visar att dagens ungdomar rör sig allt mindre och att stillasittandet har ökat. Accelerometrar kan objektivt mäta hur länge ungdomar är fysiskt aktiva på olika ansträngningsnivåer och även tiden i stillasittande.

Syfte: Att kartlägga hur fysisk aktivitetsnivå och stillasittande ser ut bland 13-åringar i VGR med hjälp av accelerometri. Hur ser måluppfyllelsen ut gentemot aktuella rekommendationer, i relation till kön och BMI-status? Att jämföra enkätbaserad data om måluppfyllelse med accelerometerbaserad data.

Metod: Data från 479 13-åringar (195 pojkar och 284 flickor) har analyserats. Med användning av enkätfrågor har data om bla fysisk aktivitet, längd och vikt inhämtats. Fysisk aktivitet har registrerats med accelerometrar.

Resultat: Enkät svar visar att drygt 8 % av pojkarna och 6% av flickorna når målet om minst 60 min FA varje dag. Accelerometerdata visar att 55 % av pojkarna och 29% av flickorna når måluppfyllelse under veckodagar och under helgdagar är motsvarande siffror 39% resp. 20%. Stillasittandet är drygt 70% för båda könen. Överviktiga/obesa individer når måluppfyllelse under veckodagar men signifikant lägre under helgdagar (30% vs 15%, $p=0.01$)

Konklusion: Fysiska aktivitetsnivån bland 13-åringar i VGR är för låg. Flickor, överviktiga under helgdagar når i minst utsträckning måluppfyllelse. Ungdomars fysiska aktivitetsvanor fångas endast delvis vid enkätundersökningar. Rekommendationen är så ofta som möjligt även använda accelerometerdata.